

811.134.2:378.4(497.71)

811.134.2:378.4(497.71)

Сања Михајловиќ-Костадиновска

НЕШТО ПОВЕЌЕ ОД АКТИВНОСТИ ЗА ПРОМОВИРАЊЕ НА ШПАНСКИОТ ЈАЗИК И КУЛТУРА

Апстракт: Во овој текст би сакале да претставиме три активности што се реализираа со цел да се промовираат студиите по шпански јазик и книжевност на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје во различни контексти, иако оваа првична цел послужи повеќе како изговор, бидејќи активностите добија поширока димензија, функционирајќи како активности за психосоцијална поддршка, како активности за воведување во професионалниот свет или како активности за соработка на далечина. Се спроведоа во периодот помеѓу 2021 и 2024 година и во нив учествуваа вкупно десет студенти од Групата за шпански јазик при Филолошкиот факултет „Блаже Конески“. Активностите не беа поврзани со конкретен предмет, но во нив се применија теоретски и практични знаења од неколку дисциплини: дидактика, превод, анализа на дискурс и културолошки студии.

Клучни зборови: промотивни активности, шпански, Филолошки факултет

Вовед

На Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје постои можност за изучување на шпанскиот јазик како странски јазик (односно како избран предмет) од 1981 година, а првите четиригодишни студии по шпански јазик и книжевност се воведени, релативно, неодамна, во 2012 година. Иако, најверојатно, постоеа активности за промовирање на јазикот и пред 2001 година (за кои нема пишана трага), од почетокот на новиот милениум ваквиот тип активности стануваат побројни и разновидни, што временски се совпаѓа со отворањето на лекторатот по шпан-

ски јазик, благодарение на соработката помеѓу Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ и Шпанската агенција за соработка и развој (AECID). Поетски рецитали, натпревари за превод и креативно пишување или театарски работилници беа меѓу најчестите активности, главно, наменети за студентите од Филолошкиот факултет, но честопати успеваа да излезат од академското опкружување и да допрат до поширока публика и на тој начин да послужат како важни канали за промоција на шпанскиот јазик и култура. Од овие активности по 2001 година би сакале да истакнеме една од најтрајните и најплодните – театарската работилница што ја спроведуваа шпанскиот лектор на AECID, Алваро Техеро Бароџ. Оваа работилница започна како скромна воннаставна активност со цел да се подобри нивото на познавање на шпанскиот јазик кај студентите, но прерасна во сериозен и амбициозен проект што доведе до создавање на аматерска театарска група, која го доби името „Normal_no“ и во рамките на Студентскиот театарски фестивал „Унифест“¹, но и во странство (Тирана, Мадрид), изведе низа театарски претстави работени според македонски дела преведени на шпански јазик, адаптации на раскази или дела напишани од самите членови. За жал, немаме доволно податоци (со исклучок на личното искуство во оваа активност и убавите спомени што сите учесници и понатаму ги имаат од неа) за да можеме објективно да го оцениме влијанието што оваа иницијатива го имаше во македонскиот контекст (во смисла на зголемен број на студенти по шпански, повеќе преводи од шпански или, општо, поголем интерес за шпанската култура), но претпоставуваме дека на одреден начин придонесе за видливоста на Филолошкиот факултет и на студиите по шпански јазик.

Три активности, три контекста

Активностите за промоција на јазикот продолжија со вообичаен ритам и во следните години (т.е. по она што може да се нарече „златната доба“ на споменатата театарска работилница), пред сè, благодарение на поддршката на Амбасадата на Кралството Шпанија во Скопје и, иако би било интересно да се направи хронологија и подетален приказ на сите нив, во овој текст би сакале да се фокусираме на три најнови активности

¹ Иницијативата за создавање на овој фестивал беше на лекторот Алваро Техеро, лекторите по француски јазик, Селин Маријаж и Ирена Павловска, како и Анета Маневска, лекторка по португалски јазик и имаше четири изданија (во 2010, 2011, 2012, и 2013 г.). На овој фестивал, кој имаше меѓународен карактер, зедоа учество студентски групи од Албанија, Хрватска, Словенија и Србија, кои настапија на различни јазици: шпански, француски, португалски, англиски, руски и италијански. За подетални информации за овој фестивал може да консултира трудот на Павловска (2015, 111-129).

што беа спроведени во периодот од 2021 до 2024 година. Активностите беа спроведени независно една од друга, односно не беа дел од наставната програма, ниту беа поврзани со одреден предмет од самиот почеток, но имаа заедничка цел: промовирање на јазикот и на студиите по шпански јазик и книжевност на нашиот Факултет.

Првата активност што би сакале да ја претставиме се случи за време на пандемијата предизвикана од КОВИД-19, поточно во мај 2021 година, и беше изведена целосно онлајн. Идејата се роди во рамките на проектот наречен „Психосоцијална поддршка на наставниците и студентите на Филолошкиот факултет во услови на пандемија“, што се спроведе на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ од Скопје во соработка со психологот Лина Костарова-Унковска. Овој проект произлезе од потребата да им се понуди одредено олеснување на наставниците што, веќе, три семестри одржуваа часови без физичко присуство и преку алатките за самопомош што беа претставени од психологот Костарова, тие да си помогнат себеси, но и на другите, во овој случај, на студентите, кои во тоа време се соочуваа со повеќе предизвици, како, со недостаток на мотивација, тешкотии во одржување на вниманието за време на онлајн часовите или депресија². Така, секој од наставниците-учесници требаше да смисли активност што би ја подобрила атмосферата на часот или би ги поттикнала учениците да бидат проактивни, а нашата идеја се состоеше во следното: студентите по шпански јазик да одржат час со средношколци што го слушаат овој јазик како изборен предмет во средно училиште, имајќи ја предвид олеснителната околност дека на сите нивоа на образование часовите се одржуваа онлајн. Односно, на студентите од трета година од нашиот Факултет да им се понуди можност да бидат професори во траење од половина час, а на средношколците да им се овозможи да се запознаат со своите постари колеги и да им се претстави студентскиот контекст. На овој начин сакавме да ја исполниме првичната цел на споменатиот проект, односно да си помогнеме себеси и да им помогнеме на другите и преку пријатна активност да излеземе од монотонијата, ослободени од притисокот на оценувањето или од потребата да се почитува однапред утврден наставен план.

Со оглед на тоа дека студентите што учествуваа во оваа активност не беа студенти на наставна насока и немаа теоретски или практични знаења за подготовка на час, почетната идеја, развојните фази на часот, како и јазичните вежбите беа предложени од авторката на овој текст, а

² Детали за фазите на проектот и нивните резултати се достапни во публикацијата „Нови, безбедни места“ што ја наведуваме на крајот од овој труд.

студентите беа задолжени да подготват PowerPoint презентација и да ги водат средношколците во успешното решавањето на вежбите. Активноста се состоеше во гледање на краткотражниот филм „Pipas“ (Сончоглед)³, достапен на платформата Јутјуб, кој претходно беше титуван од страна на една наша студентка, и по гледањето на филмот беа понудени едноставни вежби за лексика и граматика и беше отворена дебата за важноста на образованието, што краткиот филм ја покрваше како тема.

Активноста се реализираше со две групи, средношколци од трета и од четврта година, односно со ученици со ниво A1 и A2 на познавање на шпанскиот јазик. Подobar исход имаше со втората група, од понапредното ниво, ако се суди според поголемата интеракција на часот. Сите учесници, и студенти и средношколци, позитивно го оценија ова искуство, при што, првите изразија желба да се посветат на наставата во иднина, а вторите изразија благодарност за ентузијазмот на организаторите⁴. Очигледно, како прва активност од овој тип и која се одвиваше целосно онлајн, постави неколку предизвици, како што беа отежнатата интеракција, недостигот на спонтаност и несоодветното ниво на некои од вежбите. Како и да е, сметаме дека активноста исполни неколку цели: создавање поинаква атмосфера на часот со средношколците, давајќи ѝ неформален тон; проактивно вклучување на универзитетските студенти, кои веќе беа исцрпени од монотонијата и апатијата создадени од контекстот на пандемијата, и, патем, промовирање на нашите студии по шпански јазик и книжевност.

Втората активност се одржа помеѓу 2022 и 2023 година и произлезе како предлог за соработка помеѓу Здружението на преведувачи и толкувачи на Република Северна Македонија (МАТА) и Групата за шпански јазик при Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, со цел да се промовира меѓу студентите наградата за млади преведувачи „Вавилон“, што ја доделува Здружението. Критериумите за учество на конкурсот за оваа награда се строги, со цел да се спречи плагијат. На пример, еден од критериумите е делото од кое треба да се избере фрагмент за превод, да биде објавено во последните три години и да не биде преведено на целниот јазик, делумно или целосно. Овој критериум често ги одвраќаше младите преведувачи да земат учество, бидејќи немаа лесен пристап до дела на други јазици или често мораа да изберат дело „на слепо“, односно без да го познаваат авторот или претходно да имаат можност да го прочитаат

³ <https://www.youtube.com/watch?v=H1v-bCyeIR4> [Последен пристап: 2/10/2024].

⁴ По завршувањето на активноста, беше спроведена онлајн анкета меѓу студентите и меѓу средношколците, во која требаа да го оценат искуството, едните како модератори, а другите како слушатели.

делото. Па, главната идеја за оваа активност беше, токму, приближување на авторот и на неговото дело до идните преведувачи. Шпанската амбасада во Скопје од почетокот беше вклучена во организацијата на оваа активност, бидејќи за неа беа потребни финансии и многу логистика и, на крајот, по процесот на селекција на можните автори, се дојде до идеја да се покани Карла Мерино (позната под нејзиното уметничко име Карла де Ла Ла), новинарка што неодамна ја имаше објавено својата прва книга, „Што ти е важно што те сакам“ (2022). Таа покажа ентузијазам и подготвеност да се земе учество во ваква активност, по што се премина на следната фаза: избирање фрагмент од нејзината книга, пристапување кон процесот на преведување од страна на студентите и одржување средба со авторката.

Во оваа активност учествуваа четворица студенти (тројца од четврта година и еден дипломиран студент), кои преведоа фрагмент од споменатиот роман, и потоа се одржа првата онлајн средба со авторката, на којашто студентите можеа да воспостават контакт со авторката и да разјаснат одредени преведувачки дилеми.

Фотографија 1: Слика од екранот од средбата на Зум со писателката и новинарка Карла Мерино одржана на 17.12.2024 г. Од горе и од лево кон десно: Николина Методивска, Сања Михајловиќ-Костадиновска, Катерина Павловска, Никола Спасовски, Карла Мерино, Ивана Дрнковска.

Фото 2: Средбата со авторката, одржана на 4.5.2023 година во Јуроп Хаус, Скопје. Од лево кон десно: Сања Михајловиќ-Костадиновска, Николина Методивска, Карла Мерино, Ивана Дрнковска, Катерина Павловска.⁵

Потоа, на 4 мај 2023 година беше организирана и средба во живо со писателката Карла Мерино, каде што истите студенти беа во улога на модератори на настанот и го водеа разговорот со писателката, а еден од студентите имаше можност да биде толкувач во кабина, заедно со поискусна колешка. На настанот, што се одржа во Јуроп Хаус во Скопје, присуствуваа претставници на Амбасадата на Шпанија, амбасадорот на Европската Унија во Северна Македонија, колеги, поранешни студенти, членови на Здружението и група посетители, говорители на шпанскиот јазик кои во тоа време се наоѓале во земјава и дознале за настанот преку социјалните мрежи. Односно, земајќи ја предвид разновидноста на публиката и фактот дека просторијата беше полна, може да се заклучи дека настанот имаше неочекуван одек и исполни една од целите – да се промовира шпанскиот јазик и литература и студиите на нашиот Факултет. Но, овој настан беше уникатен, пред сè, поради централната улога што ја имаа студентите и поради можноста да искушат како е да се биде дел од јавен настап што несомнено создава стрес, но е клучен за вежбањето на концентрацијата

⁵ Имаме дозвола од сите учесници што се појавуваат на слика 1 и слика 2 да ги користиме овие фотографии.

и стекнувањето вештини за импровизација, толку неопходни во нашите професии како наставници или толкувачи.

Третата активност што би сакале да ја истакнеме е најскорешна (се одржа помеѓу март и април 2024 г., иако нејзиното планирање и координација започнаа во ноември 2022 година) и за жал, за разлика од другите две, поради технички проблеми не беше спроведена според планираното. Во секој случај, интересно е да се сподели, не толку поради опипливите резултати, колку поради можностите за соработка, но и тешкотиите за спроведувањето што можат да произлезат.

Заради контекстуализација на целата активност, потребно е да се спомене дека во периодот помеѓу 2020 и 2023 година Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, заедно со Филолошкиот факултет во Белград и Универзитетот во Каен, учествуваше во меѓународниот проект ДАФЛС (Развивање применети вештини за странски јазици)⁶, поддржан од програмата Еразмус+ што одведе до создавање нова наставна програма за применети јазици на нашиот Факултет и инсталирање специјална опрема во две училници, што овозможува симултано одржување настава на два универзитета. Иако шпанскиот не е дел од оваа нова програма за применети јазици, една од професорките, Надја Таир, која предава предмети како што се Шпанска цивилизација и Хиспаноамериканска цивилизација на Универзитетот во Каен, ни предложи да направиме заеднички експериментален курс, кој требаше да се одржи во две сесии, во една од овие специјално опремени училници. Во првата сесија двајцата наставници (професорката Надја Наир и авторката на овој текст) требаше да понудат теоретска рамка, а во втората сесија се очекуваше студентите да ги претсват резултатите од нивните мали истражувања, спроведени во тимови составени од студенти од двата универзитета, УКИМ и Универзитетот во Каен. Предавањето на професорката Надја Таир се состоеше во преглед на мексиканската историја од освојувањето до денес, за студентите потоа да го контекстуализираат писмото⁷ што претседателот на Мексико го испратил до кралот на Шпанија во 2019 година, барајќи од него Шпанија да се извини за направените неправди за време на освојувањето и колонизацијата. Писмото содржи многу референци за историски настани што студентите мораа да ги идентификуваат, но крие и идеолошки дискурс што е потребно да се разоктрие. Наша задача беше,

⁶ На следниов линк може да се најдат податоци за овој проект: https://flf.ukim.mk/pov_erasmus/ [Последен пристап 2/10/2024].

⁷ Писмото може да се прочита на страницата на Владата на Мексико: <https://www.gob.mx/presidencia/documentos/carta-del-presidente-andres-manuel-lopez-obrador-a-felipe-vi-rey-de-espana> [Последен пристап: 10/4/2024].

во вториот дел од теретската рамка, да им понудиме на студентите алатки за анализа на дискурсот.

За жал, курсот не можеше да се спроведе поради технички проблем при поврзувањето на двете училници и по неколку неуспешени обиди, само професорката Таир успеа да го одржи своето предавање, додека делот за анализа на дискурсот можеше да се направи само *a posteriori*, односно преку снимено предавање надвор од наведената училница. Сето ова го комплицираше практичниот дел, каде што студентите мораа да соработуваат и да интервенираат, бидејќи семестарот во Франција беше пред крајот и не можеше да се планираат нови сесии надвор од утврдениот календар за оваа активност.

Можеме да кажеме дека и покрај тоа што организацијата на овој експериментален курс беше исцрпувачка, тој беше, навистина, добро обмислен од самиот почеток. Студентите беа поврзани на платформата Moodle, целите на активноста беа прецизно објаснети, постоеше и форум каде што студентите можеа да комуницираат и да дискутираат, а беа и закачени потребните материјали, односно контроверзното писмо, како и врски до написи во весници, кои имаа за цел да го доловат одекот што во медиумите го доби ова писмо, но и различните политички позиции во однос на неговата содржина. Односно, од „удобноста“ на нашите земји, оваа училница ни нудеше можност да „патуваме“ и да се сретнеме со други колеги, да размениме мислења за една ваква интересна и актуелна тема и да го спроведеме во пракса познавањето на јазикот и културата. Сепак, недостатокот на временска флексибилност, новината на опремата и недостатокот на соодветна подготовка на нашите техничари нè наведоа да ги доведеме во прашање, не толку придобивките од овие „модерни“ училници, колку нивната прагматичност во случај на вакви кратки експериментални курсеви (од само два сесии), кои, исто така, можеа да се спроведат со помош на други алатки или платформи, без непотребната, во овој случај, симултананост на наставата.

Заклучоци

На претходните страници претставивме три активности, чија цел, иако не единствена, беше промоција на јазикот и студиите по шпански јазик на Филолошкиот факултет. Ваквите активности се повеќе од неопходни во околности кога хуманистичките науки се соочуваат со значителен пад на бројот на студенти. Во овој труд не можеме да навлегуваме во дискусии за сложени проблеми, како што се односот меѓу високото образование и

пазарот, загрозената иднина на одредени професии или концепцијата на високото образование како производ што мора да се продава, како и на студентот како клиент, но реалноста во една мала земја како Македонија, со толку многу проблеми на сите нивоа на образование и со брутален натпревар меѓу јавното и приватното образование, е таква, што овој вид промотивни активности (што содржат и едукативни елементи, односно немаат само маркетиншка позадина), несомнено, носат позитивни ефекти. Идејата на овој текст беше, токму, да покаже дека, освен од промоцијата меѓу врсниците (првата активност), и од промоцијата меѓу пошироката јавност (втората активност) и меѓууниверзитетската промоција (третата активност), самите учесници имаат корист и се збогатуваат, затоа што успеваат да соработуваат, да придонесуваат, да прават грешки и да ги прифаќаат, што, несомнено, се важни чинови во секој процес на учење.

Извори

- Ончевска Агер, Е., Китановска-Кимовска, С. и Тасевска Хаџи-Бошкова, И. (ур.). 2024. *Нови, безбедни ѝпросѝори: Прирачник за насѝавници од Про-екѝиоѝ за ѝсихосоѝијална ѝоддрѝка на Филолошѝиоѝ факулѝетѝ „Блаже Конески“*. Скопје: Филолошкиот факултет „Блаже Конески“.
- Павловска, И. 2015. „Јазикот низ театарска игра и театарот низ јазична игра (од 10-годишното искуство на театарската работилни на француски јазик *Les Artcooliques*“ во Бабамова И. (ур.). *Македонско-романисѝиѝки јазични, книжевни и ѝреведуваѝи релациѝи (2000-2015)*, стр. 111-129. Скопје: Филолошкиот факултет „Блаже Конески“.

Sanja Mihajlovikj-Kostadinovska

BEYOND ACTIVITIES FOR PROMOTING SPANISH LANGUAGE AND CULTURE

Abstract

In this text we present three activities that started from the idea of promoting the Spanish Language and Literature studies at the Blaže Koneski Faculty of Philology in Skopje in different contexts, but this objective turned out to be only a pretext since the activities had a greater impact than expected, functioning at the same time as activities for psychosocial support, for immersion in the professional world or for remote collaboration. They were developed between 2021-2024 and a total of ten students of Hispanic Philology participated. The activities were not linked to any specific subject, but they did use theoretical and practical knowledge from various disciplines: didactics, translation, discourse analysis and cultural studies.

Keywords: promotional activities, Spanish, Faculty of Philology